

Kako bo končno z vlado?

Pogajanja med socialistično stranko in OeVP za sestavo nove vlade so bila minulo soboto predpoldne ter v ponedeljek in torek celi dan zelo živahna. Kakor poroča avstrijska poročevalna služba, je na teh pogajanjih prišlo do neke mere k zblizanju medsebojnih gledišč. Bajegre predvsem za vprašanje razdelitve vladnih sedežev, ker SPOe na osnovi svoje volilne zmage upravičeno zahteva več vpliva v vladi. Kljub nekemu zblizanju pa zlasti OeVP še vedno trmasto naglašja, da ne misli popustiti.

V zvezi s pogajanjimi je bilo tudi govora o možnih ponovnih volitvah. Socialisti nimajo interesa na tem, da bi prišlo do ponovnih volitev, se jih pa tudi ne bojijo, če bi jih OeVP s svojo politično trmo izsilila, so izjavili nekateri vidni funkcionarji SPOe.

Včeraj je bila na Dunaju strankina konferenca SPOe (to je po kongresu najvišji strankin forum), na kateri je njen predsednik Schärff poročal o stanju pogajanj. Konferenca pa se je

bavila s potrebnim nadaljnjim zadržanjem socialističnih zastopnikov pri medstrankarskih pogajanjih. Prav tako je včeraj bila seja zveznega vodstva OeVP, na katerem je o isti stvari poročal ing. Raab.

Do zaključka redakcije nam nadaljnji razvoj okoli „vladne krize“ še ni bil znan. Optimistični avstrijski politični krogi pa so skoraj prepričani, da bodo razgovori med SPOe in OeVP uspešno zaključeni ter da bo nova vlada sestavljena še ta teden.

Deželni zbor preložen zaradi medstrankarskih razgovorov

Tudi na Koroškem medstrankarska pogajanja, ki so se ponovno začela minuli ponedeljek, v torek opoldne še niso bila končana. Zaradi tega se zasedanje deželnega zbora, ki je bilo sklicano za torek popoldne, ni vršilo, ampak je bilo preloženo na še nedoločen čas.

Veličasten sprejem v Splitu in Beogradu

Britanski tisk o maršalu Titu

V ponedeljek zvečer je „Galeb“, jugoslovanska vojna ladja, ki je vozila maršala Tita na obisk v Veliko Britanijo in nazaj, priplula v splitsko пристanišče. Ljudske množice mesta in okolice, katerim so se pridružili tudi številni državni in politični funkcionarji iz Beograda in Zagreba, so predsedniku priredile veličasten sprejem.

Maršal Tito se v Splitu ni zadržal, ampak je takoj odpotoval naprej v Beograd, kamor je prispel v torek. Tudi tu so ga ljudske množice z vzkliki in burnim odobravanjem sprejele. Maršal Tito je množici sporočil, da ima nova Jugoslavija v britanskem narodu močnega zaveznika ter dejal, da pa prav zato pismenih pogodb ne potrebuje.

O maršalu Titu je med njegovim obiskom britanski tisk zelo mnogo pisal. V naslednjem prinašamo le nekaj izvlečkov:

„Tribune“: Tito je ena izmed velikih oblikovalnih osebnosti naše dobe. On išče pot naprej v svetu, v katerem mnogo preveč držav, ki so nekoč poznale in uživale svobodo, ubira pot nazaj. Pri narodih in ljudeh ni važno, odkod prihajajo, temveč kam gredo. Obisk maršala Tita predstavlja za nas velik narodni dogodek.

„News Chronicle“: Maršal Tito, gost britanske vlade, je ena največjih osebnosti našega časa.

„Times“: Za odločitev Tita, ki je prekinil z

Moksvo leta 1948, je bilo potrebno mnogo hrabrosti in veliko bistrosti. Za to odločitvijo so prežale gospodarske težave in možnost vojne. Samo državnik z velikimi izkušnjami in velikim prirojenim patriotizmom svojih državljanov se je lahko odločil za takšen korak.

„Evening News“: Mislimo o komunistih kar hočemo — važne može občudujemo in takšen mož je nedvomno maršal Tito: David moderne dobe, ki se je postavil po robu dvema Golijatom: najprej Hitlerju, za njim še Stalinu.

„Daily Herald“: Maršal Tito je človek, ki je z uspehom premagal Hitlerja in Stalina. Tito

je človek, katerega bi morali poslušati na Zapadu in na Vzhodu, če bi hoteli na svetu doseči resničen mir.

„Observer“: ... to je maršal Tito, jugoslovanski voditelj, človek, katerega je Churchill pozdravil že med vojno kot „junaškega voditelja“. Titova Jugoslavija in Britanija sta skupno v vrstah svobodnega sveta.

„Daily Mirror“: Prihodnji rodovi se bodo morda morali v zgodovini učiti datuma, kdaj je predsednik Jugoslavije maršal Tito obiskal Veliko Britanijo.

Novi momenti v korejskem sporu

Okoli korejskega spora se v zadnjem času porajajo novi, morda pozitivni momenti. Nedavno je sovjetski zunanji minister Molotov ponudil svoje posredovanje za izpust nekaterih civilnih internirancev — Angležev in Francozov, ki so prišli v severnokorejsko ujetništvo v začetku korejskega spopada. Malo pozneje so Severnokorejci in Kitajci sprejeli zavezniški predlog po izmenjavi bolnih in ranjenih vojnih ujetnikov še pred zaključkom premirja in so tozadevne priprave deloma že izvršene in deloma še v polnem teku.

Te dni pa je Radio Peking razširil predlog kitajskega ministrskega predsednika in zunanjskega ministra Ču En Laia, v katerem izraža pripravljenost kitajske vlade, v vpraša-

nju vojnih ujetnikov, ki je predstavljalo v pogajanjih za premirje doslej največjo oviro, doseči kompromisno rešitev. Po njegovem predlogu naj bi bili repatriirani vsi vojni ujetniki, ki to želijo, oni pa, ki odklanjajo repatriacijo, naj bi bili premeščeni v kako nevtrarno državo, da tam počakajo na dokončno odločitev o svoji nadaljnji usodi. Pogajanja o teh vprašanjih naj bi se takoj spet začela.

Ču En Lajev predlog, ki se zelo približuje nekdanjemu indijskemu tozadevnemu predlogu, je bil v torek tudi uradno predložen Združenim narodom. V zavezniških vojaških in političnih krogih smatrajo, da je novi kitajski predlog sprejemljiva podlaga za nadaljevanje že od lanske jeseni prekinjenih pogajanj o premirju na Koreji.

Francoski državniki v ZDA

V torek minulega tedna so odpotovali v Združene države Amerike francoski državniki z ministrskim predsednikom Rene Mayerjem na čelu. Razgovarjali so se s predsednikom Eisenhowerjem in zunanjim ministrom Dullesom ter vodilnimi ameriškimi gospodarstveniki. Na koncu razgovorov, ki so bili zaključeni minulo soboto, je bil objavljen skupni ameriško-francoski komunike. Iz njega je razvidno, da je prišlo na razgovorih do soglasnosti v bistvenih vprašanjih, ki zadevajo predvsem vzajemno varnost v Evropi in na Daljnem vzhodu, da pa so še vprašanja, v katerih do popolne soglasnosti ni prišlo.

V vprašanju Posarja je namreč vlada ZDA mnenja, da le-to ne sme ovirati zgraditve evropske obrambne skupnosti marveč ga je treba rešiti neodvisno od splošnega vprašanja ohranitve miru v Evropi. Francoski predstav-

niki pa so vztrajali na stališču, da Francija ne more odobriti sporazuma o evropski obrambni skupnosti, preden ni rešeno posarsko vprašanje — po možnosti celo v prid Francije. Končno so se francoski in ameriški državniki zedinili vsaj v toliko, da je treba rešiti posarsko vprašanje čimprej in tako, da bo v skladu z obrambno skupnostjo, to se pravi, da mora dobiti Posarje evropski statut.

Amerika bo Franciji še naprej nudila gospodarsko pomoč deloma v dolarski gotovini, deloma pa z naročili za francosko vojno industrijo. Prav tako ji bo nudila vojaško pomoč zlasti glede francoskih vojnih naporov v Indokini.

Po obisku v ZDA so se francoski državniki podali še v Kanado in se tudi tam razgovarjali o vprašanjih, ki so v skupnem interesu obeh držav.

O cvetju
je prišla
pomlad....

Foto R. Janežič

Koroški Slovenci in nacionalizem

IV.

Neslovenska igra belogardističnih špekulantov
(Nadaljevanje)

V našem razpravljanju razčlenjujemo med drugim pojav slovenskega nacionalističnega šovinizma, hkrati pa trdimo in dokazujemo, da so njegovi nosilci na Koroškem v bistvu močan element germanizacijske protislovenske politike. Ali je dejansko mogoče povezati ti dve, na videz povsem nasprotni trditvi?

Pri ocenjevanju Tischlerjeve družine moramo ločiti dve strani. Predvsem moramo spoznati vsebino njihove politike, njihovo dejansko vlogo in posledice, ki jih njihova politika nujno mora povzročati. In vse to je izdajalsko, protislovensko in nedemokratično, kar dokazuje vsa njihova praksa, še posebej pa njihov odnos do matičnega naroda in matične države.

Po drugi strani pa lahko neprestano opazujemo obliko, v kateri se protislovenska zarota izvaja. Seveda gre pri obliki le za zunanost, za politično taktiko, za prevaro nad našim ljudstvom. Tudi nacionalistični šovinizem krčanskih demokratov je samo nekaj zunanega, je samo vprašanje taktike. In kako dosledni so gospodje v Mohorjevi hiši v svoji taktiki, nam kaže najbolje razvoj v poslednjih treh mesecih.

Ko smo si namreč prizadevali, da ustvarimo pogoje za enoten volilni nastop, ko je ta naša prizadevanja pozdravilo in podprlo vse naše ljudstvo, so poizkušali dokazati, da zaradi svetovno nazorskih vprašanj takšna nastop ni mogoča. Izdelali so svoj hinavski program obrambe vere, ki je sploh nihče ne ogroža, samo da bi s tem onemogočili skupen nastop in skupen uspeh.

Ko so ugotovili, da jim pripovedke o nevarnosti za vero ne bodo prinesle glasov, so iznašali drugo teorijo. Brez obzira na narodnost in na svetovni nazor so odkrili velike skupne interese južnega dela dežele, ki je zapostavljen, in ki ga lahko reši samo izvolitev Führerja Tischlerja. V sklopu takšnih nauk je bilo seveda potrebno, govoriti o svojem heimatreu in kärntnertreu značaju, o ganz einheimischer poreklu, in o zgodovinskem pomenu vindišarstva.

In ko ni pomagala niti križarska vojska za obrambo vere niti vindišarsko-krščanski lokalpatriotizem, so kar čez noč iznašli nove smerice. Spet so postali Slovenci, hvalijo po malem celo jugoslovansko politiko, da o veri v nadoblast ruskega naroda nad svetom sploh ne govorimo. In seveda, napadajo nemški narod, ga ocenjujejo kot moralno manjvrednega, in tako dajejo hrane nacionalističnemu šovinizmu.

Kdor ne bi poznal bistva tischlerjevske politike na Koroškem, prav gotovo ne bi mogel

Izvršni odbor DFDL je zasedal

Celovec, 27. 3. 1953. — Na svoji današnji seji je Izvršni odbor Demokratične fronte delovnega ljudstva temeljito analiziral volilni rezultat, ki je posebno vidno potrdil, da je naše ljudstvo odobravalno prizadevanje Demokratične fronte za enotnost koroških Slovencev, za povezanost z avstrijskimi demokratičnimi silami v borbi za socialni in gospodarski napredek, za enakopravno in mirno sožitje v deželi, za dobre prijateljske odnose z Jugoslavijo, proti razbijalcem slovenske enotnosti, proti nazadnjaškim gosposkim poizkusom okrnjevanja socialnih pridobitev in prelaganja gospodarskih bremen na gospodarsko šibke sloje kmetov, delavcev in nameščencev, proti netilecem nacionalne mržnje in sovražnikom sporazumnega sodelovanja med narodi.

Izvršni odbor Demokratične fronte bo skladno z na volitvah izraženo voljo našega ljudstva pojačal te napore in z utrjevanjem gospodarskih, kulturnih in političnih prizadevanj delal za vsesplošno dobrobit slovenskega ljudstva na Koroškem.

Iz sekretariata DFDL.

pojasniti, katera od treh zamisli, s katerimi nas je letos osrečil gospod Tischler, je prava, ko ga dejansko gospod Tischler predstavlja: ali cerkev, ali slovenstvo, ali pa južni del pokrajine. Kdor pa pozna vsebino in taktiko gospoda Tischlerja, bo pa nujno ugotovil, da niti prvega, niti drugega, in prav tako ne tretjega!

Toda nas zanima drugo vprašanje. Odkrili bi radi le še to, kaj je dejanski namen Tischlerjevskih omahljivih in nestalnih taktičnih potez. Da pri tem ni šlo za dosego mandata, nam je povsem jasno, saj tudi krščanski demokrati niso tako nerealni, da bi lahko upali na kakršen koli volilni uspeh. Če ocenjujemo vsebino politike Krščansko demokratske stranke, ki predstavlja samo sestavni del splošne germanizacijske politike na Koroškem, moramo nujno priti do zaključka, da je tudi celotna Tischlerjevska politična taktika usmerjena v slabitev borbe za enakopravnost koroških Slovencev!

Politične akrobacije, neutemeljena protislovja, razpihovanje nekih umetno ustvarjenih svetovnonazorskih nasprotij, in vzbujanje nacionalističnega šovinizma služijo predvsem enemu namenu. S takšno politiko naj bi postalo naše ljudstvo zmedeno, naj bi izgubilo možnost za trezno preudaranje in trezno opredeljevanje, naj bi izgubilo kakršno koli perspektivo, zaupanje v uspeh svoje borbe, postalo naj bi do skrajnosti malodušno. Posledica takšnega političnega stanja med koroškimi Slovenci bi bila stalno krčenje naših vrst, stalno odpadanje vseh onih, ki ne bi bili več pripravljeni stati na brezizglednih, že v naprej izgubljenih pozicijah. Tak proces bi predstavljal nekaj podobnega, kar označujejo v nemških vrstah s prirodno asimilacijo, oziroma kar imenuje Vinko Zwitter smrt brez bolečin.

Vzbujanje nacionalističnega šovinizma mora nujno ustvarjati strupeno ozračje medsebojnega nezaupanja, narodne nestrpnosti, stalnih medsebojnih trenj in medsebojnega sovraštva. Ob takšnih medsebojnih spopadih pozabljajo na obeh straneh na dejansko važna vprašanja, kjer potem lahko nemoteno odloča izkoriščevalska gospoda. Ob takšnih šovinističnih tendencah na eni strani se nujno krepe šovinistični elementi tudi na drugi strani, kar nam morda najbolj zgovorno kaže nepričakovani porast glasov Zveze neodvisnih v onih občinah, ki veljajo za krščansko-demokratske trdnjave. In končno ne smemo pozabiti, da ob vseh takšnih trenjih prenaša največji del škode oni, ki je v medsebojnih spopadih šibkejši. Torej, že zopet prirodna asimilacija in postopna smrt brez bolečin!

Nacionalistični šovinizem, ki bi ga radi zanetili in podpihovali gospodje iz Krščanske demokratske stranke, pa ima še drug, poseben namen. Vse bolj se namreč uveljavlja med našim ljudstvom prepričanje, da moramo radi svojih splošnih, pa tudi radi svojih posebnih narodnostnih interesov stremeti za prijateljstvom z demokratičnimi silami Avstrije, da moramo stremeti za zavezništvom z avstrijskim delovnim ljudstvom. Razpihovanje šovinizma naj bi po zamislih Tischlerjeve klike in njenih gospodarjev prepričilo takšen, povsem nujen in prirodni razvoj. Nacionalistični šovinizem naj bi onemogočil politiko prijateljstva z avstrijskimi demokratičnimi silami, osamil naj bi naše ljudstvo, in nam odvzel možnost, da v svoji težki borbi najdemo tudi na nemški strani svojega iskrenega zaveznika!

Te želje so pa tudi vse, kar naj bi po zamisli nosilcev germanizacije dosegla Tischlerjeva družina. Kajti če bi reakcionarni belogardistični agenturi v Mohorjevi hiši uspelo, da nas loči od celotnega narodnega telesa, da nam oropa pomoč matične države Jugoslavije, da nas pripelje v povsem brezperspektiven položaj, da nam onemogoči uspešno in enotno borbo za enakopravnost, da nas oddvoji od splošne politične in gospodarske borbe v državi, da nas do smrti izmuči v nekoristnih narodnostnih trenjih, da nam onemogoči zavezništvo z demokratičnimi silami, potem bi bili njeni gospodarji z opravljenim delom brez dvoma nad vse zadovoljni. Kajti v tem primeru bi jim bilo potrebno samo še to, da ugotove, da je zaradi belogardističnega izdajstva zagotavljen tudi poslednji v vrsti pogojev, ki bi bili za naše iztrebljenje potrebni.

(Nadaljevanje in konec v prihodnji številki.)

Usoda evropske obrambne skupnosti še negotova

Zapadnonemški parlament je pred nedavnim odobril tako imenovani bonnski sporazum in pogodbo o zapadnoevropski obrambni skupnosti. Nemškim socialistom, ki obe pogodbii odklanjajo, ni uspelo, da bi ratifikacijo preprečili, ker ima vladna koalicija pač zadostno večino v parlamentu.

S pogodbo o evropski obrambni skupnosti se Zapadna Nemčija obvezuje, da bo postavila na noge vojsko približno pol milijona vojakov kot svoj delež k evropski armadi. Zaenkrat je Zapadna Nemčija edina soudeležena država, ki je to pogodbo ratificirala. Veljati pa bo pogodba začela šele, ko bo ratificirana tudi od parlamentov Francije, Italije, Belgije, Holandije in Luksemburga.

Sicer pa tudi na nemški strani še ni padla dokončna odločitev, ker bo svojo sodbo moralo izreči še ustavno sodišče, pri katerem se bodo nemški socialisti, kakor zelo odločno napovedujejo, pritožili. Nemški socialisti namreč zahtevajo širše obrambno sodelovanje, v katero naj bi bila vključena tudi Velika Britanija in skandinavske države. Nemčija pa, da mora biti enakopravni partner, ki ne bo podrejen nekemu nadnarodnemu poveljstvu evropske armade.

Ratifikacija omenjenih dveh pogodb predstavlja brez dvoma neko prednost Zapadne Nemčije pred Francijo, ki je posebno očitna, če preценimo njen pomen za pravkar zaključen obisk francoskih državnikov v Ameriki in še bolj za ameriški obisk zapadnonemškega kanclerja Adenauerja ta teden. Dočim so Rene Mayer, George Bidault in njuni sprem-

ljevalci prišli v Washington praznih rok, kar se tiče razvoja evropske obrambne skupnosti, pa bo imel Adenauer ob svojem obisku, h kateremu se je podal na pot v ZDA včeraj, že v žepu ratificirane pogodbe, ki bodo nedvomno laskale predsedniku ZDA Eisenhowerju.

Čeprav predstavlja ratifikacija neko zmago Adenauerja, pa bo končna usoda evropske obrambne skupnosti le še odvisna od zadržanja francoskega parlamenta in ne nazadnje morda

Nemški kancler Adenauer

tudi še od izida predstoječih volitev v Zapadni Nemčiji, za katere prav na osnovi Adenauerjeve med nemškim ljudstvom ne preveč popularne politike mnogi prerokujejo socialistični uspeh, če ne celo socialistično zmago.

Sovjetska amnestija zadene le majhen odstotek zapornikov

Konec minulega tedna je javnost izvedela iz Moskve, da je prezidij vrhovnega sovjeta sklenil amnestijo za vrsto kriminalnih kaznjencev v Sovjetski zvezi. Črtali bodo vse kazni izpod 5 let zopora, kazni, ki ne predvidevajo odvzema svobode, nadalje vse kazni zaradi prestopkov gospodarskega, upravnega in vojaškega značaja.

Na svobodo bodo izpuščeni tudi sledeči sloji kaznjencev, ne glede na višino kazni: žene z otroci izpod 10 let, noseče žene, vsi mladoletni izpod 18 let ter vsi stari ljudje (ženske nad 50 in moški na 55 let) in ljudje, ki trpijo na neozdravljivih boleznih.

Kazenski postopki, po katerih ni pričako-

vati višjih kazni kot 5 let, bodo ukinjeni, vse kazni nad 5 let pa skrčene na polovico. Pomiloščencem bodo vrnilo volilno in ostale državljanske pravice.

Iz amnestije izvzeti pa so vsi obsojenci zaradi „kontrarevolucionarnih“ zločinov. Prav ta določitev amnestijskega ukaza ga postavlja šele v pravo luč, kajti na ta način bo amnestije dejansko deležen le majhen odstotek vseh onih, ki so v SZ v zaporih in koncentracijskih taboriščih. Izgleda, da je vsa amnestija le izraz stare prakse, da novi vladar nastopi svoje mesto s pomilostitvami, ali pa celo le ukrep, ki bi naj utrdil majavi ugled Stalinskih dedičev.

Širok kulturni razvoj narodnih manjšin v Jugoslaviji

Ljudska oblast v novi Jugoslaviji ni zagotovila najširši kulturni razvoj le jugoslovanskim narodom, marveč omogoča in podpira svobodno kulturno izživljanje tudi vsem narodnim manjšinam, ki živijo na jugoslovanskem ozemlju. Prav na kulturno-prosvetnem področju je razlika med razmerami v stari in novi Jugoslaviji tako očitna, da sedanja ureditev enakopravnosti narodnih manjšin lahko služi za vzor tudi drugim državam. Tukaj bi danes na kratko nakazali le kulturni razvoj bolgarske in rusinske narodne manjšine, medtem ko bomo o ostalih narodnostnih skupinah v Jugoslaviji pisali še posebej.

Bolgarska narodna manjšina, ki je naseljena v caribrodskem okraju, v stari Jugoslaviji ni imela niti osnovnih pogojev za kulturni in prosvetni razvoj. Nasprotno, vlada je zaprla celo tistih nekaj obstoječih osnovnih šol z bolgarskim učnim jezikom, medtem ko o srednjih šolah sploh ni bilo govora. Prav tako Bolgari v stari Jugoslaviji tudi niso imeli svojih kulturno-prosvetnih društev, v knjižnicah, ki jih je bilo po številu vsega skupaj le pet, pa so izposojali le srbske knjige.

Tako je bilo stanje pred vojno, po osvoboditvi pa se je prosvetno življenje nenavadno razvilo tudi v tem okraju. Največ je k temu doprinesla pravilna ureditev narodnostnega vprašanja, ki je 24 tisočim Bolgarom omogočila najširši razvoj na popolnoma enakopravni podlagi. V tem smislu je urejeno tudi šolsko vprašanje. Za 4500 učencev in dijakov je urejenih 42 osnovnih šol z bolgarskim učnim jezikom, nadakže 1 gimnazija, učiteljske šole za učence v gospodarstvu in

stalen gospodinjstvi tečaj. Veliko število dijakov prejema tudi državne štipendije, živi v internatu in se hrani v menzah.

Skoraj v vsaki vasi so odprli knjižnico in čitalnico, katerih bogate zaloge, ki obsegajo več desetstisoč bolgarskih in srbskih knjig, lahko zadostijo vsakem potrebam čitateljev. Poleg tega imajo svoje časopise; nepismenost, ki je bila ravno pri narodnih manjšinah posebno velika, pa uspešno odpravljajo z rednimi tečaji. Da je slika neoviranega kulturnega razvoja bolgarske na-

Spominski dan slovenskih izseljencev

Spet se bliža 14. in 15. april, ko se naši izseljenci — in z njimi vse naše ljudstvo — bolj kakor kdaj koli med letom spominjajo temnih dni leta 1942, ko so podivjani SS-ovci pregnali zavedne slovenske družine z rodne zemlje in jih kakor najhujše zločince tirali v tujino. Že v pregnanstvu so si izseljenci obljubili, da bodo ta dan obhajali vsako leto kot spominski dan na prestalo trpljenje in letno se zbirajo na obletnico izselitve na spominskih proslavah, na izseljeniških prireditvah in občnih zborih, na katerih jasno izpovejo, da se bodo v okviru Zveze slovenskih izseljencev odločno zoperstavili vsakršni ponovitvi črnih dni v zgodovini koroških Slovencev, kakor sta bila to 14. in 15. april 1942.

Kakor izvemo, bo imela Zveza slovenskih izseljencev tudi letos na obletnico izselitve — to je 14. aprila — svoj redni letni občni zbor v Delavski zbornici v Celovcu. Naj ne bo slovenskega izseljenca, ki se ne bi udeležil tega zbora.

Nov volilni zakon v Italiji . . .

Po dolgi notranji boji v italijanskem parlamentu pred nekaj tedni in po prav takem načinu parlamentarnega dela v senatu je bil minulo nedeljo končno veljavno sprejet novi italijanski volilni zakon. Dočim je temeljil dosedanji volilni zakon na osnovi proporca, to se pravi, da je odgovarjalo razmerje mandатов posameznih strank v parlamentu razmerju oddanih glasov pri parlamentarnih volitvah za te stranke, temelji novi zakon na večinskem sistemu. Po novem zakonu bo stranka ali volilna skupina, odnosno tudi skupina združenih strank, ki bi na volitvah dobila večino, dobila avtomatično 65 % sedežev v parlamentu.

Novi volilni zakon je po eni strani očitno preračunan na povečanje vpliva reakcionarnih strank, četudi bi na volitvah dobile manj glasov kot doslej, na drugi strani pa bo v gotovih pokrajinah, za katere tudi velja, omogočil iste prednosti italijanskim kominformistom. Novi italijanski volilni zakon je torej tako ali tako reakcionarni pojav.

. . . in na Kitajskem

Peking. — Na Kitajskem je začel veljati novi volilni zakon, po katerem imajo aktivno in pasivno volilno pravico vsi kitajski državljani, stari nad 18 let, všteti tudi ženske. Po tem zakonu imajo volilno pravico tudi pripadniki manjšin oboroženih sil in Kitajci, ki žive v čezmorskih deželah.

društvo ima posebne sekcije, kakor so ljudskoizobraževalna, dramska, folklorna, glasbena sekcija in podobne. V Vojvodini so se izmed teh sekcij najbolj izkazale dramske družine, kajti število njihovih prireditev kakor tudi število obiskovalcev se je dvignilo za več kot 100 odstotkov. Prav tako je doživelo sijajen porast tudi folklorno udejstvovanje, ki enako pevski kulturi zavzema vedno širši krog sodelavcev. Nadalje razpolaga vsako društvo z lastno knjižnico, za katere so knjižničarje usposobili na posebnem tečaju, upoštevajoč posebne lokalne pogoje.

Da pa se more neovirano prosvetno izživljanje rusinske narodne manjšine razvijati v takem obsegu, za to skrbi okrajna zveza kul-

V MEŽICO

Na „Prvem koroškem partizanskem srečanju“ dne 3. majnika v Mežici se bomo po dolgem času spet od vsepovsod našli s tovariši in znanci iz časa partizanske borbe na Koroškem. Kdor je bil takrat kakorkoli povezan z NOB, naj ne zamudi te edinstvene priložnosti za veselo svidenje!

rodne manjšine še bolj popolna, navedemo tudi dejstvo, da deluje med njimi nad desetino večjih kulturno-umetniških društev, poleg katerih imajo po vaseh še diletantske skupine.

V podobnih razmerah živi tudi rusinska narodna manjšina v Vojvodini, ki šteje le nekaj 20 tisoč članov. Osvoboditev pomeni zanje kulturni in narodni preporod, kajti od leta 1945 dalje se nenehno množi število kulturnoprosvetnih društev in so pokrajine, kjer ima sleherni vas svoje društvo. In vsako

turnoprosvetnih društev, ki posebno izdatno nudi vsestransko pomoč in podporo prav manjšinskim kulturnim ustanovam.

Člen 13 ustave FLR Jugoslavije se glasi: „Narodne manjšine v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji uživajo pravico in zaščito svojega kulturnega razvoja in svobodne uporabe svojega jezika.“ In dejstva, ki smo jih navedli o kulturnem življenju narodnih manjšin v Jugoslaviji, jasno govorijo, da tam ni ostalo le pri praznih besedah, marveč jih je ljudska oblast uresničila z dejanji.

Mínuli ponedeljek, dne 30. marca 1953, je bil v dvorani delavske zbornice v Celovcu letošnji občni zbor Zveze slovenskih zadrug.

Dasiravno je od zadnjega občnega zbora minulo šele dobre tri mesece, je Zveza slovenskih zadrug sklicala letošnji občni zbor že sedaj, to pa predvsem zaradi tega, ker je generalni revizor Splošne zveze za kmetijsko združništvo v Avstriji, v kateri je včlanjena tudi Zveza slovenskih zadrug, izvedel v mesecih januarju in februarju revizijski pregled vsega povojnega poslovanja Zveze slovenskih zadrug.

Revizijsko poročilo generalnega revizorja seve ni ostalo le predmet razpravljanja na zadnjih zasledanjih izvršnega ter upravnega in nadzornega odbora Zveze, marveč je tvorilo tudi osrednjo in glavno točko na dnevnem redu tokratnega Zvezinega občnega zbora. Zanimanje za občni zbor je bilo med zadružniki še posebno živo spričo dejstva, da je bilo prvič v

Generalni revizor Splošne zveze podaja revizijsko poročilo

zgodovini obstoja Zveze v vabilu napovedano, da bo občnemu zboru prisostvoval in na njem spregovoril tudi generalni revizor Splošne avstrijske zveze iz Dunaja. Številni zastopniki včlanjenih krajevnih zadrug — hranilnic in posojilnic ter blagovnih in drugih zadrug — in mnogi gostje so se odzvali vabilu.

Uvodoma je zbrane, zlasti pa generalnega revizorja g. Brannerja pozdravil predsednik Zveze Florijan Lapuš. Po čitanju in odobritvi zapisnika zadnjega občnega zbora ter kratkem poročilu upravnega odbora, ki ga je podal poslevodeči podpredsednik dr. Mirt Zwitter, je povzel besedo generalni revizor g. Branner.

Najprej je referent omenil, da sloni združništvo v Avstriji še vedno na 80 let starem zakonu, da pa je kljub temu še danes najboljša samoobramba proti privatnokapitalističnemu pohlepu. Zdržništvo je in mora biti avtonomno področje, kjer imajo člani pravico samoodločanja na podlagi lastne odgovornosti. Nedopustno je vsakršno vplivanje od zunaj, zlasti pa sleherni pritisk in vmešavanje politike v združnično organizacijo. Tudi med Slovenci na Koroškem, je dejal govornik, se najdejo posebnosti, ki jim pa ne bomo dajali opore. Splošna zveza jim nikdar ne bo dopustila razcepitve. Želje je možno izražati le s predlogi v okviru organizacije same, ta pa naj jih uveljavlja s sklepi svojih organov.

Merodajno priznanje našim zadružnikom

Z občnega zbora Zveze slovenskih zadrug

Nato je generalni revizor podal obširno poročilo o izvršeni reviziji, ki jo je več tednov izvajal v Zvezi slovenskih zadrug v Celovcu. Poročal je o pravnem stanju Zveze, o delu njenih organov, o njenem poslovanju in računovodstvu, o pregledu računskih zaključkov in bilanc ter orisal celotno gospodarsko stanje Zveze. Kot dolgoletni strokovnjak je dal v svojem poročilu tudi mnogo organizacijskih nasvetov, napotil in naročil, ki si jih bo Zveza osvojila in s tem odpravila še nekatere šibkosti zlasti v notranji organizaciji dela.

Glede gospodarskega stanja Zveze pa je generalni revizor poudaril, da je premoženjsko stanje Zveze slovenskih zadrug ugodno, da je njena likvidnost povoljna in povsem zadostna, da so izdatki in nabave v skladu z donosi, ki da so zadovoljivi, da je finančni položaj Zveze v redu, zlasti da je razveseljiv in zadovoljiv razvoj vlog v preteklem letu, da je razveseljivo, da terjatve niso naraščale v enaki meri kakor vloge, zlasti pa da je razveseljiv porast lastnega kapitala Zveze.

V zvezi s poslovanjem pa je podčrtal, da se giblje v okviru Zvezinih pravil in da nameščenci Zveze v redu in marljivo izpolnjujejo svoje dolžnosti. Ob koncu svojega izčrpnega poročila, ki bi bilo lahko predmet posebnega obširnega članka, je generalni revizor podčrtal, da se je Zveza slovenskih zadrug zelo potrudila v svojem poslovanju in prizadevanju, da premosti in nadoknadi vrzel in praznino, ki jo je utrpela po vključitvi Avstrije v Nemški rajh.

Svoja izvajanja pa je generalni revizor zaključil s poudarkom, da lahko čestita Zvezi k doseženim uspehom, hkrati pa je dal zagotovilo, da je razvoj Zveze slovenskih zadrug Splošni avstrijski zvezi za kmetijsko združništvo prav tako pri srcu kakor razvoj vsake druge včlanjene zveze.

V živahni razpravi, ki je sledila poročilu, je spregovoril tudi najstarejši koroški zadružnik, še vedno čili in marljivi predsednik celovške Hranilnice in posojilnice prelat msgr. Valentin Podgorc. Poudaril je važnost združnega udejstvovanja ter pozval vse socialno čuteče ljudi, naj se vključijo v združništvo kot najboljše obliko medsebojne sosedske pomoči. Slovenci v tem oziru nismo delali nikdar razlik in tudi v nemško govorečimi delovnimi ljudmi smo se vedno dobro razumeli. Nemški nacionalsocializem pa je bil seveda blaznost in tudi marsikaj drugega, zlasti na področju šolstva, se ne bi bilo smelo dogoditi.

Slovenci na Koroškem smo bili vajeni malih in tesnih razmer. Danes pa vidimo, da tudi pri nas spet nekaj raste. Kakor dolgo se gibljemo, tako dolgo se ne bomo potopili. Delo in korajža sta potrebna ter zaupanje. Tudi kmetu setev ne uspe z večjo gotovostjo kakor skrbno delo v združništvu. Vsa odvišna denarna sredstva je treba usmeriti v pametno gospodarstvo in jih pridobiti za združništvo, kjer bodo služila gospodarski krepitvi ljudstva. Dobro je, če štedljivo gospodarimo, ne smemo pa štediti pri vzgoji združnih delavcev in funkcionarjev. Vsakdo pa je lahko in naj postane agitator za

Na zgornji sliki: del udeležencev na občnem zboru Zveze slovenskih zadrug v dvorani Delavske zbornice v Celovcu. — Na spodnji sliki: Najstarejši zadružnik na Koroškem msgr. Podgorc govori udeležencem občnega zbora.

združništvo, je zaključil g. prelat, ter apeliral na generalnega revizorja Splošne zveze, naj stoji Zvezi slovenskih zadrug s prijateljskimi nasveti in s pomočjo ob strani.

Po poročilu nadzornega odbora, ki ga je podal njegov predsednik dr. Petek in po čitanju in odobritvi letnih računov in začasnih bilanc za l. 1951 in 1952 in tozadevnih pojasnilih, ki jih je dal revizor Zveze Tomo Kupper, je občni zbor vzel na znanje in odobril revizijsko poročilo generalnega revizorja ter vsa v poročilu vsebovana navodila in naročila. Hkrati je občni zbor odobril predlog, da bo Zveza nagradila včlanjene blagovne zadruge z blagovnim popustom v skupnem znesku 123.000 šilingov, ki pa bodo v obliki vplačila novih deležev okrepili kapitalno podlago Zveze.

Širšo javnost bo še zanimalo, da je prišlo na občnem zboru do potrditve tega, kar smo svojčas zapisali. Naš list je že 18. februarja poročal, da se je odposlanec klike v Mohorjevi hiši obrnil na generalnega revizorja, da bi od njega dosegel poseg v združnično organizacijo, ki naj bi tej vsilil vpliv bedne razbijaške peščice, ki bi rada razbila še enotnost slovenskih zadrug. Napovedali smo, da bomo podrobno še sporočili, a smo raje počakali, da bi prizadeti sami dali slovenski javnosti potrebno pojasnilo. A so molčali, zato pa tem večkrat ponovili laž o „Brezvestniku“.

Na občnem zboru v ponedeljek pa je vstal g. J. Janežič iz Leš, ki morda le ni mogel prav verjeti, da je res kdo zmožen tako podlih intrig, ter zastavil generalnemu revizorju naslednje vprašanje: Neki časopis je poročal o nekem poskusu vplivanja z neke politične strani na generalnega revizorja. Ali ste, g. revizor, bili od kogar koli pozvani k vplivanju na slovensko združnično organizacijo? Revizor je odgovoril, da se povsod najdejo nergači, tudi med koroškimi Slovenci. Dejal je, da so potom posrednika prišli k njemu in ga vprašali, če ne bi bilo mogoče ustanoviti še eno Zvezo. Spletkarja pa je revizor pognal skozi vrata, ker najvišja združna inštanca strogo čuva samoupravo in samoodločbo zadrug. Poudaril je tudi, da nikdar ne bi dopustil kakršnega koli cepljenja slovenske združne organizacije, o katere uspešnem in stvarnem delu da se je lahko sam prepričal.

Gospodje v Mohorjevi hiši so očitno zapriseženega združnega revizorja zamenjali s političnim mešetarjem, ker jim je vsako stvarno in nepristransko delo za ljudstvo tuje in poznajo povsod samo uveljavljanje strankarske oblastiželjnosti. V tem pa so se tudi tokrat zmotili in se še bolj pokazali v vsej svoji umazanosti. Hkrati pa se je ob tej priliki spet pokazalo in javno izpričalo, da piše „Slovenski vestnik“ vedno le resnico in samo resnico. Le velja: Kdor nastavlja drugim past, se vedno sam ujame.

Blaž Singer:

Problemi pri mehanizaciji našega kmetijstva

(3. nadaljevanje)

Zatem ko smo pregledali razdelitev dela na povprečni naši kmetiji, bo dobro, če še vidimo, kako je to delo časovno — to se pravi, v pogledu na letni čas — razdeljeno. Od 622 delovnih dni odpade na dva stalna delavca (kmetovalec in njegova žena) in enega dninarja skozi 100 dni po mesecih:

januar	35 dni	julij	48 dni
februar	35 dni	avgust	74 dni
marec	53 dni	september	67 dni
april	43 dni	oktober	44 dni
maj	65 dni	november	49 dni
junij	74 dni	december	35 dni

Kmečka gospodinja je z delom preveč obremenjena

Ob tem pregledu in ob upoštevanju vremenskih neprilik (deževje) in opravkov za potrebe in koristi kmetije (pota k uradam, nakup, prodaja, odvoz in dovoz) vidimo, da naš kmečki človek dela, ki ga kmetovanje zahteva, ne more več pravočasno opraviti. Vidimo pa tudi, da mu sedanja stopnja mehanizacije (plug, brana, kosilnica, ogrodnik in izkopalnik za krompir) ne zadošča več.

Ko iščemo poti za olajšanje dela, moramo upoštevati, da je živinoreja poglavita in p a n o g a kmetije. Naravni pogoji te kmetije kažejo, da je največ opravka z oskrbo travnikov, košnjo in spravljanjem krme ter s krmiljenjem živine. Ta opravila pa zahtevajo največ točnosti. Pardnevna zamuda pri spravljaju sena lahko povzroči ravno tako občutljivo zgubo na produkcijskih vrednotah kakor jo po-

vzroči pardnevni nered in površnost pri krmiljenju, molži in oskrbi živine.

Spričo tega, da je na kmetiji poleg gospodarja edina stalna delovna sila njegova žena, postavljamo odločno zahtevo, da je treba v prvi vrsti mehanizirati oziroma olajšati delo kmečke gospodinje.

Vem, da bo ta ali oni kmetovalec pri tej zahtevi zmajal za glavo in se ji odločno uprl. Takemu samo naslednje v preudarek: kmečka gospodinja ni samo delovna sila, marveč tudi mati in vzgojiteljica. Od njenega zdravja in trdnosti je odvisna družinska sreča in dobra volja na kmetiji. Kmečka gospodinja bo opešala v svojih nalogah, če bo hodila (kakor žal razmere zahtevajo) s teboj vred na polje, pred tem in potem pa še opravila vso kuho in krmiljenje prašičev, pranje, šivanje, peko in morebiti še molžo ter ob tem še negovala in vzgajala otroke. Ne jadicujmo nad otroci na vasi, sprostim kmečko gospodinja in zadovoljni bomo z našim naraščanjem.

Z malenkostnimi izdatki je mogoče veliko bistvenih olajšav

Sedaj pa se vprašajmo, kje vse še moremo delo kmečke gospodinje (ki zavzame dnevno 3,5 do 5,3 ur) in ostala domača opravila (ki zavzamejo dnevno 5,8 do 7,4 ur) poenostaviti, olajšati in mehanizirati?

Povsod, na vsaki kmetiji se dajo za izvrševanje najrazličnejših opravil potrebna pota odpraviti in skrajšati. Brez večjih stroškov, često samo z malenkostnimi preureditvami je

mogoče delo v kuhinji, v hlevu ni pri krmiljenju živine znatno olajšati in delovni čas bistveno skrajšati. Kdor od bralcev je že obiskal revolucionarnega živinorejca in gospodarja, malega kmeta Čutnika, je videl, kakšne prihranke na delovnem času je dosegel prav zaradi pravilne organizacije domačih opravil in zaradi sistematičnega načrtovanja pri razporeditvi delovnih prostorov in delovnih pomočkov na svoji kmetiji. Tudi Krajevci v Resnici in Bicelj na Rutah si resno prizadevata, da bi z odgovarjajočimi preureditvami olajšala domača opravila. O tem problemu mnogo pisati, nima dosti pomena. Vse to je treba videti in potem — s svinčnikom in uro v roki — preudariti, kaj se v danih pogojih da preurediti. Samo to še: Strah bi tega ali onega prišlo, če bi enkrat seštel vse metre poti, ki jih dnevno ali letno napravi na svoji kmetiji zaradi neugodnih delovnih prostorov. Videl bi, da prehodi njegova družina po nepotrebnem kilometre in da potrat večje število delovnih dni samo zaradi tega, ker še ni vodovoda v kuhinji, ker se shramba jestvin ne drži kuhinje, ker je štedilnik na tem, delovna miza gospodinje na drugem in omara za posodo in gospodinjsko orodje na tretjem koncu kuhinje, ker je kašča na podstrežju hiše, mlin na skednju, klet s krompirjem in peso na enem, krmna kuhinja in krmilnica spet na drugem mestu hiše, voda morebiti še na dvorišču, živina pa čez 30 ali celo 50 metrov v stran, navmes pa desetine metrov poti in strmih, često kvarnih stopnic, ki jih je treba dnevno parkrat prehoditi.

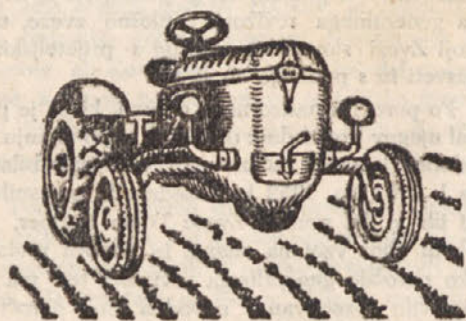
Kaj bo torej na naši kmetiji, ki smo jo preje opisali, pred vsakim nadaljnjim nakupom strojev treba urediti? Treba bo

- napeljati vodovod in luč povsod tja, kjer ju potrebujemo;
- po načelu „nobeden korak zastoj“ prestaviti krmno kuhinjo, krmilnico in klet k hlevu, kaščo in mlin pa nad nje v skednju;
- zamenjati koš za steljo in staro samokolnico za spravljane gnoja s tako, ki ima gume na kolesih ali pa z dvokolnico, s katero gre delo še hitreje in lažje od rok in s katero bi s pomočjo drugega oboja (ki ga je mogoče s par gibi zamenjati s prvim za steljo in gnoj) lahko prepeljati tudi zeleno ali suho krmo od krmilnice prav do jasli živine;
- pravilno razmestiti krmo in stroje na skednju, da zmanjšamo prekladanje krme in potrebo po jermenih;

če se že ne moremo odločiti za rezanje sena kar s polja (Häckselhof) in za hlev z odprto steno, ki nam domača opravila šele odločilno skrajšata, in ki pripomoreta do časa odgovarjajočega varčevanja s človeško delovno silo, ki je in bo ostala najdražja.

Kmetijsko pospeševalna služba in kmetijsko združništvo v naprednih deželah se zadnja leta z vsemi sredstvi borita za razbremenitev kmečke gospodinje pri delu. Skupne pralnice, pekarnice in naprave za zimsko konzerviranje jestvin v zadrugi ali na vasi, kjer vršita to delo dve ali tri osebe za celo vas, ter vaški otroški vrteci so na Švedskem, Danskem in v zadnjem času tudi v Zapadni Nemčiji v vedno širšem razmahu. O tem bomo o priložnosti spregovorili na drugem mestu.

Težavni položaj naše kmečke gospodinje jo sili, da sama razmišlja o danih možnostih za olajšavo svojih opravil, ki jih mora vršiti; od vsakogar pa, ki ima opravka s kmetijstvom in ki posega v kmečke probleme, pa zahteva, da s svojimi razpoložljivimi sredstvi pomaga predvsem v kmečkem gospodinjstvu iskati in ubirati nova pota. (Se nadaljuje)

Opvestila

NAPREDNIH GOSPODARJEV

Naša jara žita in - umetna gnojila

50 do 75 odstotkov vsega povečanja in zboljšanja njivskih pridelkov zadnjih desetletij je pripisovati boljšemu in večjemu gnojenju, predvsem večji uporabi umetnih gnojil.

Doba rasti jarih žit je prekratka, da bi mogla dobro izkoristiti hlevski gnoj. Tega imamo navadno tudi premalo in ga prihranimo raje za okopavine.

1. Oves

Najizdatnejši izkoristi obilno gnojenje oves, čeprav postopamo z njim v splošnem v pogledu kolobarjenja in gnojenja najmanj obzirno. Znani vodilni poljedelec pliberskega okraja Kumer p. d. Črčej zagotavlja, da mu je dal na določeni površini negojeni oves 10 birnjev, polno z umetnimi gnojili gnojili oves vendar 30 birnjev pridelka. — Po negojeni rži so sejali oves, ne da bi mu bili gnojili. Pridelak je bil za 1 ha površine 13 q. Na enaki površini (po negojeni rži), na kateri so vendar gnojili ovsu z 200 kg nitramonkala in 300 kg superfosfata pa je bil pridelek 21,4 q, torej za 940 kg več na 1 ha.

Oves rabi tudi le srednje količine kalija. Če bi ovsu slučajno gnojili z hlevskim gnojem, bi bil vsak poseben dodatek kalijevih umetnih gnojil nepotreben. Ako vendar seje oves v s hlevskim gnojem negojeno zemljo se priporoča dati mu na ravnih (vlažnejših) zemljinah okrog 150 kg kalijeve soli. Na boljši zemlji in v suhih legah zmanjšamo količino kalijeve soli na 100 kg. Razume se, da so vse tu navedene količine umetnih gnojil mišljene za površino 1 hektarja.

Ker na vseh naših zemljinah že od narave primanjkuje fosforja, je gnojenje ovsa s fosfornimi gnojili navadno tudi izplačljivo. Poleg hlevskega gnoja ali gnojnice zadostuje za oves 200 do 250 kg fosfornega gnojila. Če vendar nismo gnojili z hlevskim gnojem je vendar dati na boljših zemljinah 250 do 300 kg, na slabših 400 kg fosfornih gnojil. Kjer bi že več let ne bili gnojili s fosforjem bi se izplačalo dati prvo leto (to velja za vse posevke in sadeže), 600 do 800 kg fosfornih gnojil. Tudi če seje oves v oves deteljo, damo enako količino fosfornih gnojil in sicer za 2 leti. Na kisli zemlji, kateri primanjkuje apna, uporabljamo navadno tomaževo žlindro, dočim na nevtralnih apnovitih in tudi le bolj rahlo kisljih zemljinah z boljšim uspehom trosimo superfosfat.

Za dušik je oves posebno hvaležen. Kjer bi mu slučajno gnojili z domačim gnojem ali gnojnico bi navadno ne bilo treba gnojiti še posebej z umetnim dušikom. Kjer vendar (kakor običajno) ne gnojimo ovsu z domačim gnojem, mu dajmo na srednjih zemljinah in po dobrem predsadežu (n. pr. po dobro zagnojenem krompirju) 100 do 150 kg nitramonkala. V nekem primeru je dal oves za s hlevskim gnojem pognojenim krompirjem samo ob 150 kg nitramonkala 630 kg več zrnja. Na slabših zemljinah, po predsadežih, ki zemljo močno izčrpajo (n. pr. po pesi) in po negojeni ozimni pa je izplačljivo dati ovsu, posebno ako gre za plemenite in izvrne sorte, tudi 150 do 200 kg nitramonkala. Pri sortah, ki so zelo odporne proti poleganju in so posebno donosne, n. pr. Avstria-weiss, bi dali predvsem v vlažnejših legah z najboljšim uspehom del dušika ob setvi, večji del vendar pred klasanjem.

2. Ječmen

Ječmen rabi sicer mnogo kalija in apna. Ker ga vendar seje močno pretežno v bolj suhih legah pomanjkanje teh snovi navadno ni tako zelo očividno. Navadno zadostuje za ječmen v teh legah 100 do 130 kg kalijeve soli in 300 kg superfosfata. Na dobri zemlji in po zagnojenem krompirju poseben dodatek dušika k poleganju nagnjenemu ječmenu navadno ni potreben. Po predsadežih, ki zemljo močno izčrpajo na dušiku, se vendar priporoča, dati še 100 kg

nitramonkala. Na slabših zemljinah in po nezagnojeni ozimni pa gremo predvsem pri zlahitnih sortah, ki so izredno „trdne na slami“ in so tudi zelo donosne, n. pr. Heines Haisa, z nitramonkalom celo na 200 do 300 kg. Temu bi lahko dali večji del dušika tudi pred klasanjem. Pripomniti je vendar, da je v suhih legah in na suhih zemljinah trošnja dušika na list (na glavo) zelo nezanesljiva reč. V teh legah damo dušik raje pred setvijo. Isto velja za oves v suhih legah.

V vlažnejših legah, v katerih najpogosteje primanjkuje zemlji apna, se priporoča (če nismo mogoče v jeseni že posebej apnili), gnojiti ječmenu z mešanico obstoječo iz 150 kg kalijeve soli, 300 kg tomaževe žlindre, ki vsebuje apno, in 150 kg apnega dušika. Apneni dušik bi lahko dali pri vzniku, če že ne na list (proti divji redkvi), ker je ječmen znatno občutljivejši proti opaljenju ko oves.

3. Jara pšenica

Jara pšenica rabi posebno mnogo fosforja ter bi ji dali pred setvijo okrog 350 do 400 kg superfosfata in 200 kg kalijeve soli in nič ali le malo dušika, ker ta zavlačuje kolenčenje oziroma klasanje. Zato pa bi jo sejali takoj po ovsu in tako gosto, kolikor ona le prenese (da pri tem ne pade), da se namreč s tem izravna morebitno razredčenje vsled žitnih mušic. Če je vendar odrast prve tedne slaba, lahko pri jari pšenici damo še 100 do 150 kg nitramonkala. V Nemčiji so tega dali v še enkrat večji množini na proti poleganju odporni sorti „Peragis“ z najboljšim uspehom tudi pred klasanjem. V suhih legah deluje vendar dušik najzanesljivejše pred setvijo. Tudi na slami trdna (a žal za rjo nekoliko dovzetna) sorta jare pšenice „Janetzki Jabo“ bi morala biti v vlažnejših legah ob zadostni založitvi zemlje s fosforjem in kalijem hvaležna za dušik pred klasanjem.

4. Jara rž

Jara rž vsled kratkotrajne rasti posebno slabo izkoristi hlevski gnoj in njen pridelek že znatno povečamo, če ji damo le (kakor je pač zemlja in predsadež!) 150 kg kalijeve soli, 300 kg superfosfata in izjemoma še 100 kg dušika. V osnovi rabi jara rž malo kalija, razmeroma ne dosti fosforja in srednje veliko količino dušika.

5. Zaključni preudarki

Čisto na splošno pa bi h koncu še enkrat poudaril, da je uporaba hlevskega gnoja k jaram manj uspešna, da osnovno umetno gnojenje s fosforjem in kalijem poleg povečanja pridelka **pospešuje zorenje** in s tem čestokrat prepreči **okuženje z rjo**, da je umetni dušik na revni in suhi zemlji uspešen predvsem v tem primeru, če ga trosimo **pred setvijo**, da pa plemenite originalne sorte in sorte prve razmnožitve s trlo slamo v bolj vlažnih legah ali vlažnejših vremenskih prilikah prav dobro poplačajo s količino in kvaliteto zrnja nitramonkal pred klasanjem.

Prof. dr. Kopetz v svoji knjigi „Gnojimo-li pravilno“ (Düngen wir richtig?), ki je izšla lani v jeseni, generalno za vsa jara žita priporoča naslednjo uporabo gnojil (brez hlev. gnoja naravno, ker smatrajo za samo ob sebi umevno, da seje jara po z hlevskim gnojem dobro založenem predsadežu): 500 kg superfosfata ali tomaževe žlindre, 300 kg kalijeve soli ali 450 kg patentkalija in 50 do 100 kg nitramonkalija pred setvijo ter 200 do 300 kg nitramonkalija **pred klasanjem**.

To priporočilo bi bilo vendar po mojem mnenju **preizkusiti** pri nas še v naših **suhih legah**, kjer, kakor že povedano, obstoja vedno nevarnost, da žito **presilno zori**, če nastopi po trošenju dušika daljša suša.

Pa še drug **problem** glede uporabe umet. gnojil obstoja na splošno v našem povprečnem slovenskem ozemlju. Prvič seje mo **pretežno stare izrojene sorte**, ki gnojenje na splošno slabo poplačajo. Drugič trosimo **premajhne količine** gnojil, ki vsled tega ne pridejo do učinka. Tretjič gnojimo **preveč enostransko**: damo ali **samo dušik**, katerega vsled tega manjka hrbtnice, ki mu jo dajeta fosfor in kalij in vsled tega posevek poleže ali pa trosimo samo fosfor ali samo kalij, ki ustvarja sicer podlago gnojenja, ki pa vendar „na oči“ ne povzroči tako masovnega povečanja pridelka, kakor si mogoče obetamo. In četrtič marsikomu manjka **gotovina** za nakup podraženi umet. gnojil, čeprav so ta še vedno za tretjino in več cenejša kot pa leta 1937 in čeprav le ona skupno s plemenitimi izboljšanimi sortami zamorejo ustvariti **izplačljivo pridelovanje**.

France Vernik.

Najzgodnejša njivska zelena krma

Malokateri gospodar je v jeseni sejal ogrščico (Raps) ali repico (Rübsen) z namenom, da mu bo dala **prvo**, letos še posebej težko pričakovano zeleno krmo. Tudi jesenska setev rži v čistem posevku ali v mešanici z graščico v krmske namene je pri nas malo v navadi. Kdor pa je sejal grašljinko, nikakor ne bo kosil preje kot sredi ali konec maja.

Če v jeseni nismo sejali zelenih krmil za pomladansko uporabo, bi priporočal, da poskusimo sedaj, čim odide sneg, s setvijo **gorčice** (senfa). Le-ta nam ne daje samo v jeseni, izvzemši krmski ohrovt, **najpoznejšo zeleno krmo** in prenese mrz do celo do okrog -5°C , ampak nam nudi tudi, posejan zgodaj spomladi, obilo **prav zgodnje zelene krme**. 6 do 7 tednov po setvi ga že lahko kosimo. Kositi ga moramo vendar že pred cvetenjem, ker ga sicer živina ne žre rada. Setev gorčice v toplem letnem času ni priporočljiva ker gredo rastline prehitro v cvetje. Vsekakor se priporoča zagnojiti gorčični posevek obilno z **nitramonkalom** ali gnojilnico, da povečamo razvoj perja in mase sploh ter da podaljšamo s tem začetek cvetenja. **Zelena gorčica dvigne tudi toliščnost mleka**. Za 1 ha površine rabimo ob čisti setvi s strojem 14 do 24 kg, ob setvi na široko 20 do 30 kg semena. Če računava-

mo, da krmimo z zeleno gorčico 14 dni po 40 kg dnevno, rabimo za odraslo govedo okrog 6 arov površine za pridelovanje te krmske rastline. **Po gorčici lahko sejejo koruzo za zeleno krmljenje**.

Gorčico lahko sejejo tudi v **mešanici z graščico ali graham**. V tem primeru si napravimo mešanico, obstoječo iz 8 do 10 kg gorčice, 60 do 70 kg grašice in 60 do 70 kg graha. Priporočljiveje je, da vzamemo v mešanico z gorčico **samo grah** (120 — 140 kg na 1 ha), ker ta hitreje raste. Kljub temu ob istočasni setvi raste gorčica tako hitro, da se priporoča mešanico dvakrat kositi. Ob prvi, bolj visoko izvršeni košnji pridelamo pretežno gorčico, pri drugi košnji pa prevladuje grah. Tudi za poškojeno mešanico še lahko sejejo oz. sadimo koruzo ali sončnice za zeleno krmo.

Pripomnil bi še, da zamore gorčica tudi tako temeljito zatreti **pirnico** kot malokatera druga rastlina. Toda ne toliko z zasenčenjem kakor s tako temeljitim črpanjem hranilnih snovi iz zemlje, da pirnica zamre vsled lakote. Ker ima gorčica torej tako močno razvite, izredno aktivno delujoče korenine, je naravno po njej bodočemu sadežu dobro zagnojiti s hlevskim gnojem.

Vernik.

Kaj bomo delali...

... na polju

Setev jarin je v polnem teku. Teden dni po setvi oves in ječmen z lahko brano **po- branamo „na slepo“**.

Razberimo tudi krompir za seme (v kolikor to že ni izvršeno) in, če bi nam primanjkovalo semenja, narežimo debelejšje gomolje „po dolgem“ ter hranimo to do sajenja v hladnem senčnem prostoru, da se zamore na rezni ploskvi napraviti plutovinasta kožica, ki najbolje varuje krompir pred vsemi zunanjimi vplivi. Škodljivo je rezan krompir sušiti na soncu ali ga potrositi s pepelom.

... na travnikih

Z lahko travniško ali trnjevo (nikakor ne z ostro brano izravnamo krnine. Proti **mahu** koristi le odpravljanje premočnega zasenčenja po raznem drevju, zadostna **osušitev** in vsestranska **zagnojitev** zemlje, ne pa ostro brananje.

... pri domu

V kašči je žito prezračiti oz. prevežati, kleti pa je izprazniti in pobeliti. Pota okrog hiše je izravnati in popraviti.

... pri živini

Živina sedaj menjava tlako (se miši) ter je živali zato pogosteje snažiti in varovati pred prepihom. Kobile že deloma žrebetijo ter naj dobivajo lahko prebavna krmila.

Posvetimo **vso pažnjo** negi parkljev, ki so tekom zime postali predolgi in ki vsled tega povzročajo živini stalno bolečine in posredno zmanjšujejo molznost krav in prirejo pri ostalih živali.

Kokoši že začnejo deloma valiti. Perutnina naj dobiva v tem času lahko prebavno krmo. Izvaljene piščance je varovati pred mrazom in mokroto.

... v sadovnjaku

Po potrebi presajamo sadno drevje. Prekopljemo drevesne kolobarje in uničujemo goseničja gnezda. V.

... v kmečkem gozdu

Kjer smo sekali listovce, lahko že prvo spomlad sadimo, ker tam ni posebne nevarnosti pred škodljivci za nasad. Kjer pa so sveži panji smrekovih dreves, tam se množijo veliki rjavi rilčkar, ki je največji sovražnik smrekovih nasad. On ogloča mlada drevesca, da se posušijo. S tem lahko napravi ogromno škodo. Tega škodljivca se brani mo z zbiranjem in uničevanjem hroščev ter preložitvijo sajenja na drugo leto.

Veliko gozdnih parcel v kmečkem gozdu pa je, kar se stalno omenja, vsled slabega gospodarstva, močnega izsekavanja, radi košnje in grabljenja stelje, kleščenja in neprimernih drevesnih vrst, opešalo in postalo popolnoma izčrpanih in nerodovitnih. Taka gozdna tla moramo s predkulturo (z zasajanjem sive jelše in breze) spet zboljšati in pozneje zasadi z iglastim drevjem. Breza in jelša imata hitro rast in že po 15 do 20 letih sta toliko zboljšali gozdna tla, da bodo uspevale primerne vrste iglastega drevja.

Oskrbujmo mlade iglaste gozdove. Nikjer ne dopuščajmo, da bi mlade iglavce malo vredni hitro rastoči listovci zavirali v normalnem razvoju. Hitro rastoči listovci lahko popolnoma uničijo mlad iglast nasad.

Na kmečkih pašnikih opažamo, da tam mnogo stvari ni v redu. Ravnamo se po načelu: zemljo izkoristiti vedno za najboljši namen. V dobri legi izvršimo potrebno čiščenje pašnika, v slabi legi pa poskrbimo za pravilno pogozdovanje.

Lansko leto se je začela velika propaganda za zasajanje kanadskega topola, ki v primerni zemlji in podnebnju nadkriljuje vse naše gozdne vrste v letnim prirastku. Naši kmetje imajo le malo primerne zemlje za to vrsto. Zato naj prepustijo veleposestnikom, da oni napravijo potrebne poskuse s to vrsto. Ko bodo dobre lastnosti kanadskega topola že dovolj dokazane in preizkušene v naši zemlji in podnebnju, tedaj ga bo vsak kmet rad sadil v svoj gozd, brez da bi bil izpostavljen kakšnemu riziku.

Martin Zechner.

